

KARLOVA UNIVERZITA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Problematika odchodu dětí z dětského domova do reálného života

The issue of children leaving the childrens home for real life

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Beáta Krahulcová, CSc.

Autorka: Yasmína Brahem

Praha 2021

Poděkování:

Mé poděkování patří prof. PhDr. Beátě Krahulcové CSc., za její odborné vedení při psaní, trpělivost a čas, který mi při vypracování věnovala. Zároveň tímto děkuji respondentům, za jejich čas a ochotu mi poskytnout rozhovor. V neposlední řadě děkuji své rodině a blízkým za trpělivou podporu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Odchod dětí z dětského domova do samostatného života“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

Yasmína Brahem

Anotace

Bakalářská práce pojednává o problematice přechodu dětí z dětského domova do samostatného života, poukazuje především na úskalí, se kterými se při odchodu setkávají a mapuje připravenost na život, který je čeká při odchodu z dětského domova.

Je rozdělená na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem se zaměřila na základní informace o historii ústavní péče, systém ústavní péče v České republice, život dítěte v dětském domově, legislativu, a také na psychologické následky při vyrůstání v ústavní péči. V praktické části jsem vytvořila sociální podnik, který by dával pracovní příležitost čerstvě odcházejícím dospělým z dětského domova. Zároveň přicházím se systémovým řešením, které by mohlo napomoci ke zlepšení podmínek při odchodu, čímž by se zvýšila úspěšnost začlenění dětí z DD do společnosti. K práci jsem použila rešerše odborné literatury a kvalitativní výzkumnou metodu.

Klíčová slova: dětský domov, vývojová psychologie, samostatný život, ústavní péče

Annotation

The bachelor's thesis explains the issues of children transitioning from a children's home into their own independent living, points out the difficulties that the children must overcome, and tracks the preparation for their independent lives upon leaving children's home.

It is divided into a theoretical part and a practical part, I focused on basic information about the history and the system of institutional care in Czechia, what life is like a children's home and also the psychological consequences of growing up in institutional care. At the end of the theoretical part of the bachelor thesis, I did an interview with three respondents. As my source of information, I've used professional literature as well as qualitative research methods. In the practical part, I've created a social establishment, which would give job opportunities to young adults leaving the children's home. I also present a systematic solution which could make the transition much easier, thus increasing the success of integration into society.

Keywords: children's home, developmental psychology, independent living, institutional care

Obsah

Úvod	7
Teoretická východiska tématu	9
1. Historie ústavní péče.....	9
1.1. Historie ústavní péče v Čechách	10
2. Zákonné ustanovení ústavní výchovy	12
2.1. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb.....	12
2.2. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů Zákon č. 109/2002 Sb.	13
3. Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy	14
3.1. Diagnostický ústav.....	14
3.2. Výchovný ústav	15
3.3. Středisko výchovné péče.....	16
3.4. Dětský domov	17
3.5. Dětský domov se školou.....	18
3.6. Dětský domov do 3 let věku.....	19
4. Fungování dětského domova	20
5. Příprava a odchod z dětského domova.....	22
6. Možnosti bydlení po odchodu z dětského domova	24
6.1. Tréninkové bydlení.....	24
6.2. Dům na půl cesty.....	24
6.3. Azylový dům	25
6.4. Další možnosti ubytování	25
7. Nepříznivé účinky ústavní výchovy a psychická deprivace	26
8. Metodologická struktura.....	28
8.1. Vymezení šetření.....	28
8.2. Hlavní otázka	28
8.3. Popis skupiny respondentů.....	28
8.4. Metody sběru dat.....	29
8.5. Metody a techniky výzkumu	29
8.6. Etické zásady	30
8.7. Formulace výzkumných otázek	30
8.8. Průběh výzkumného šetření	30

8.9.	Rozhovory	30
8.9.1.	Kristýna 23 let	30
8.9.2.	Tomáš 28 let.....	35
8.9.3.	Dominika.....	38
8.10.	Interpretace výsledků rozhovorů s respondenty	41
9.	Sociální podnik výsledek projektu.....	44
9.1.	Sociální podnik	44
10.	Realizace sociálního podniku	45
10.1.	Právní norma	45
10.2.	Podnikatelský plán	45
10.2.1.	Shrnutí.....	46
10.2.2.	Informace o sociálním podniku nebo podnikateli	46
10.2.3.	Popis podnikatelské příležitosti.....	46
10.2.4.	Možnosti financování.....	47
Závěr.....		48
Použitá literatura:		49

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Odchod dětí z dětského domova do samostatného života“. K danému tématu jsem se dopracovala poměrně zajímavou cestou. Na střední škole jsem o víkendech začala chodit na brigádu do kavárny, která se zaměřovala na zaměstnávání osob po výkonu trestu. Poslechla jsem si spoustu různých příběhů a došla k jednomu společnému znaku, že si všichni prošli nelehkým dětstvím. Následně jsem poznala mladého kluka, se kterým jsem se spřátelila a který tímto systémem sám prošel. Vyprávěl mi o nelehkých životních situacích, do kterých se dostal. Dokonce i nějaký čas strávil na ulici. Nakonec ale potkal správné lidi se srdcem na pravém místě, kteří mu podali pomocnou ruku. Pomohli mu s bydlením a zanedlouho získal i stálou práci a osamostatnil se.

Na základě tohoto poznání jsem se rozhodla, že bych byla ráda tam, kde můžu podporovat děti a mladistvé v období dospívání a napomáhat jim k zapojení se do společnosti. V hlavě se mi zrodila myšlenka, že bych ráda založila sociální podnik, kterým bych spojila vášeň pro gastronomii se sociální prací. Bakalářská práce mi zároveň pomůže zjistit, jakým způsobem takový podnik založit.

Protože jsem chtěla o mládeži vědět více a nahlédnout tím do celkové problematiky, našla jsem si v polovině prvního ročníku praxi v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež – Beztíže, kde mi bylo nabídnuto se ucházet o místo na kontaktního pracovníka v terénu na Praze 10. Rozhodla jsem se přihlásit a místo získala. Díky následné zkušenosti z terénu jsem nabyla spoustu informací ohledně života rizikové mládeže. Jednou z nich bylo právě přiblížení problematiky, se kterou se setkávají děti odcházejících z dětského domova do samostatného života. Zároveň jsem si byla jistá tím, že mou cílovou skupinou po zbytek života zůstane riziková mládež. V druhém ročníku jsem docházela na praxi do výchovného ústavu a střediska výchovné péče Klíčov, kde jsem strávila nejvíce času na jejich celodenním oddělení na Proseku.

Dětský domov patří mezi školské zařízení pro výkon ústavní péče. Je určený pro děti a mládež od 3 let do 18 let, pokud studují, mohou zůstat do konce školní docházky, nejvýše však do 26 let. Jejich funkcí je nahradit rodinnou péčí a připravit děti

na následující život. Do ústavní péče se mohou dostat děti o které se rodiče nemohou postarat nebo ve výchově selhávají a zároveň pro ně není možné osvojení či adopce.¹

Ročně opouští dětský domov kolem tisíce mladých lidí, kteří se musí začlenit do reálného života. V roce 2018/2019 se jednalo o 897 a v roce 2019/2020 o 850 odcházejících lidí z dětského domova.² Tito mladí lidé potřebují podporu a pomoc ve svých začátcích samostatného života. Cesta do začlenění se není lehká, příprava mnohdy není dostatečná a pomocná ruka s potřebnou péčí se nedostane na všechny odcházející. Jsou to lidé, kteří si nesou životem spoustu traumat, která si mnohdy ani nedokážeme představit. Často se stává, že je pro ně těžké budovat pevné a stálé vztahy a nemají důvěru v sebe ani v okolí.

Cílem bakalářské práce je poukázat na problematiku dětí z dětského domova, zařazujících se do reálného života. V teoretické části se budu věnovat historii ústavní péče, systému dětských domovů v České republice a zmíním i psychologickou rovinu – jak působí život v DD na kvalitu života jedince. V praktické části vytvořím sociální podnik, který by se zaměřoval na poskytnutí, jak prvních pracovních míst, tak i na celkovou integraci.

---

¹ MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8. s. 39

² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Statistická ročenka školství – Odbor informatiky a statistiky [online], [cit. 2021-13-01] Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Teoretická východiska tématu

1. Historie ústavní péče

S péčí o opuštěné nebo nechtěné děti se můžeme v historii setkat od starověku až po novověk. S příchodem křesťanství se o ně starala hlavně církev, která zakládala nalezince a sirotčince, a to převážně blízko kostelů či klášterů. Do těchto ústavů se dostávaly především děti, kterým zemřeli rodiče, a to například na nemoc nebo ve válce. V některých případech bylo dítě odloženo z důvodu, že bylo nemanželské či nechtěné. Nalezinec byl spíše obdobou dnešních kojeneckých ústavů a sirotčinec zase dětského domova.

O tom, jaké to bylo v období antiky se zařízeními pro sirotky a hendikepované děti nemáme mnoho bližších informací, protože se o nich nezachovaly skoro žádné zprávy. Pokud dítě nebylo chtěné, bylo zabito nebo odloženo. V případě, že si dítě někdo osvojil a vychoval, mohl ho prohlásit za svého potomka. V jiných případech byly děti využívány k otroctví.³

V době antiky panoval názor, že stát má pravomoc nad jednotlivcem a rozhodoval tak hlavně ve prospěch státu. Ve starověku více ctili právo občana, hlavně se zásluhami o vlast. Právo dítěte ale tkvělo v jeho budoucnosti a v tom, co může státu přinést. Z tohoto důvodu to byla právě obec, která rozhodovala o životě dítěte.

V Kartágu a v ostatních městech byly děti přinášeny před radu, kde se rozhodovalo o tom, zdali bude dítě zabito, nebo bude žít. Obec určovala, které dítě bude mít do budoucna hodnotu pro stát. Podobně to fungovalo ve Spartě, kde při narození čekala dítě úřední prohlídka. Děti, u kterých se rozhodlo, že nejsou dostatečně silné, byly obětovány. Silní jedinci žili s rodiči do 7 let, poté byli připravováni na boj.⁴

Dle Marie Červinkové Riegrové byly první ústavy zakládány císařem Nervem v letech 96-98 po celé Itálii. Na zakládání ústavů a pomoci chudším rodinám se podíleli i další císaři, jako byl nástupce Trajan nebo Markus Aurelius. Markus Aurelius založil na počest své ženy Faustiny ústav pro dívky. S příchodem křesťanství a dle učení Kristova se stala

---

³ MATOUŠEK, Oldřich. Ústavní péče. Vyd. 2. přeprac. a rozš. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-76-1. s. 26

⁴ ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. Ochrana chudé a opuštěné mládeže: rozhledy po lidumilství v Evropě. Praha: Spolek "Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek", 1887.

nevinnost dítěte posvátnou, jelikož podstatou tohoto náboženství je milosrdenství a láska k bližnímu svému.⁵

Dle Ottova slovníku naučného se za nejstarší považuje nalezinec z roku 335 v Konstantinopoli, další z roku 787 v Miláně a později byl zřízen nalezinec v klášteře sv. Ducha v Montpellieru, Besaconě, Florencii, Merseilli, Benátkách a Londýně. Značné množství se vyskytovalo také v Itálii, Francii a Španělsku.

Děti byly odkládány do kamenné mušle, která byla zřízena před dveřmi chrámu. Hlavně v románských zemích se využívaly otáčivé jesle. V Paříži byl založen nalezinec Maison de Couche a to Vincetem de Paulem v roce 1638, děti byly na výchovu často předány pěstounům, kteří se o ně dočasně starali.⁶

1.1. Historie ústavní péče v Čechách

Jednou z prvních institucí u nás, která se starala o opuštěné a osiřelé děti byl „Vlašský špitál“, založený Valachy na začátku 16. století. Velká reforma v sociální sféře přišla s panovnicí Marií Terezií, která se zajímala o spokojenost lidu a jejich vzdělání. Vzhledem k vzrůstajícím počtům vražd novorozeňat nařídila Marie Terezie roku 1762, aby byl zřízen útulek pro ženy. Nakonec bylo zakoupeno několik domovů, ve kterých vznikly porodnice a nalezince.⁷

Po Marii Terezií se stal císařem její syn Josef II., který následoval myšlenky své matky a zřídil několik nemocnic, porodnic, nalezinců a chudobinců. Záleželo mu na tom, aby podmínky v humanitních ústavech byly zlepšeny.

Josef II. zrušil v rámci reformy veřejného zdravotnictví Vlašský špitál a spolu s porodnicí ho přesunul ke kostelu sv. Apolináře.⁸ Prioritou pro nalezince bylo, aby se dítě vychovávalo v rodině. Matějček píše, že dítě k pěstounce přicházelo od osmého dne po narození. Bylo velice důležité, aby pěstounka byla zdravá, musela se tedy podrobit

---

⁵ ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. Ochrana chudé a opuštěné mládeže: rozhledy po lidumilství v Evropě. Praha: Spolek "Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek", 1887. s. 7

⁶ Kolektiv. Ottův slovník naučný. 17. díl. Praha: J. Otto, 1901. s. 1000

⁷ ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. Ochrana chudé a opuštěné mládeže: rozhledy po lidumilství v Evropě. Praha: Spolek "Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek", 1887. s. 7

⁸ PELC, Hynek. Zpráva o poměrech zdravotních v království Českém. Praha: 1894. s. 206

lékařské prohlídce. Dále pak musela být majetná a mravně zachovalá. Ve skutečnosti se ale jednalo o pěstounky, které pocházely z chudších poměrů a měly několik svých dětí.

Pěstounka dostávala za výchovu ošetřovné. Částka se odvíjela od toho, kolik dítěti bylo. Čím starší bylo dítě, tím dostávala méně. Ošetřovné bylo vypláceno následujícím způsobem. Farář každý měsíc kontroloval, zda je dítě živé a zdravé, pokud ano, tak bylo ošetřovné vypláceno každý měsíc do 6 roku dítěte. Po 6. narozeninách mohlo zůstat u pěstounské rodiny, ale pouze v tom případě, že se o něj postarají i bez příspěvku. Pokud ne, navrátí dítě zpět do ústavu. Z ústavu putovaly děti do domovské obce, kde je přiřadili k rodině, která se o ně přihlásila. Rodina měla na starost jejich vzdělání a přípravu na budoucí povolání. Bohužel se stávalo, že je rodina měla pouze na práci a pomoc v zemědělství. V případě, že se jich žádná rodina neujmula, tak si vydělávali peníze na ulici.⁹

Ochranou práv dětí se zabýval v roce 1811 Obecný zákoník občanský č. 946/1811 Sb. z.s., který popisuje práva a povinnosti rodičů i dítěte. V případě, že by se rodina o dítě nestarala nebo bylo dokonce týráno, hrozilo jim odebrání dítěte.¹⁰ Dalším významným zákonem byl zemský zákon chudinský z roku 1868, kvůli kterému se rozšiřovaly okresní sirotčince. V roce 1902 vznikl sirotčí fond a od roku 1904 vznikaly Okresní komise pro péči o mládež.

Po druhé světové válce se Okresní komise zrušily, pěstounská péče a nalezinec se přejmenovaly na Ústav péče o dítě. Pěstounská péče se obnovila po více než 20 letech.¹¹

---

⁹ MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8. s. 28

¹⁰ Obecný zákoník občanský č. 946/1811 Sb. z.s.

¹¹ MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8. s. 30

2. Zákonné ustanovení ústavní výchovy

Ústavní výchovu nařizuje soud v tom případě, kdy je výchova dítěte ohrožena, narušena, jiná výchovná opatření nevedla k nápravě nebo se o dítě nemohou rodiče postarat. Ústavní výchova nastupuje až v ten moment, kdy ostatní možnosti, které jsou pro dítě mírnější formou, selžou. Prioritně se dává přednost individuální péči před péčí ústavní. V České republice máme mnoho zákonů, které se zaměřují na ochranu dítěte, ústavní a ochranné výchově. Některé z nich detailněji popíšu.

2.1. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb.

Tento zákon pojednává o tom, jakým způsobem a v jakých případech stát chrání práva dětí. Zaměřuje se na děti, kterým zemřeli rodiče, neplní povinnosti z rodičovské odpovědnosti, nevykonávají či zneužívají práva, která plynou z rodičovské odpovědnosti nebo také v případě fyzického a psychického násilí v domácnosti. Do zákona patří i ti, kteří zanedbávají školní docházku, požívají návykové látky, páchají trestnou činností nebo utíkají od rodičů.

V části opatření sociálně-právní ochrany se definuje, že obecní úřad by měl aktivně vyhledávat děti, na které se zákon zaměřuje a zároveň působit na rodiče, aby plnili rodičovské povinnosti a projednat s nimi odstranění případných nedostatků ve výchově dítěte. S dítětem pak projednat nedostatky v jeho chování. Tato část je nazvaná jako preventivní. Nalezneme v něm i část poradenskou, kdy obecní úřad poskytuje rodičům poradenství při výchově a vzdělávání dítěte. Dle tohoto zákona může také nařídit výchovné opatření, a to buď napomenutím, stanovením dohledu, zákazem určitých míst či činností, které působí škodlivým vlivem na výchovu nebo udělit povinné docházení do poradenského centra. V případě, že by výše zmíněná opatření nepomohla, může soud dočasně odebrat dítě z péče rodičů a nařídit pobyt ve středisku výchovné péče, a to po dobu 3 měsíců. V krizovém případě může soud odebrat dítě z rodiny a nařídit ústavní či ochranou výchovu. Definuje i pěstounskou výchovu.¹²

---

¹² Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

2.2. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů Zákon č. 109/2002 Sb.

Tento zákon pojednává o účelu a působnosti školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Účelem zařízení je poskytovat nezletilé osobě, a to ve věku od 3 do 18 let na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově, ochranné nebo předběžné opatření. Účelem je uspokojovat základní životní potřeby dítěte, poskytovat výchovnou péči a odstraňovat případné nežádoucí chování. Zaměřuje se na práva a povinnosti dítěte, zaměstnanců a ředitele zařízení.

Zařízení rozděluje na:

- Diagnostický ústav
- Dětský domov se školou
- Dětský domov
- Výchovný ústav¹³

K tomuto zákonu patří ještě nařízení 460/2013 Sb. o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Zmiňuje se o tom, že v případě ukončení pobytu ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, tak dítě dostane věcnou pomoc nebo peněžitý příspěvek v maximální hodnotě 25 000 Kč.¹⁴ Problém nastává v tom, že není určená minimální částka, kterou by mělo dítě dostat, a tak se v praxi stává, že částku nedostane celou.

---

¹³ Zákon č. 109/2002 Sb. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

¹⁴ Nařízení 460/2013 Sb. o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

3. Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

V této části popíšu jednotlivé zařízení ochranné a ústavní výchovy, jejich funkci a vnitřní pravidla – diagnostických ústavů, dětských domovů, dětských domovů se školou a výchovného ústavu. Ochranná výchova je uložena soudem, a to v tom případě, že se mladiství od 15 do 18 let dopustil protiprávního jednání. Ukládá se tedy dle trestního zákoníku. Ústavní výchova je nařízená soudem většinou z důvodů sociálních.

Budu sdílet i moji zkušenost z praxe z Výchovného ústavu a Střediska výchovné péče Klíčov, kde jsem strávila 40 hodin času na celodenním oddělení. Kojenecká centra, tedy zařízení pro děti do 3 let, spadají pod Ministerstvo zdravotnictví. Diagnostické ústavy, střediska výchovné péče, dětské domovy a dětské domovy se školou spadají pod správu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, zároveň je má na starost i Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tato roztržitost se jeví jako problém, jelikož každý stupeň ústavní výchovy spadá pod jiné ministerstvo a komunikace či financování je tím obtížnější. V tomto směru jsme velmi kritizováni z řad místních či zahraničních odborníků.

3.1. Diagnostický ústav

Diagnostický ústav je internátní výchovné zařízení, které komplexně vyšetřuje z hlediska psychologického a pedagogického děti a mládež, kterým byla uložena ústavní nebo ochranná výchova soudem, ale možný je i dobrovolný pobyt. Pobyt trvá 8 týdnů a během této doby se dítě komplexně vyšetří a následně se vytvoří návrh výchovných a vzdělávacích potřeb dítěte. Dítě má pevně stanovený režim. Dbá se na hygienické a stravovací návyky a během celého pobytu dítě dochází do školy, která bývá přímo v areálu ústavu. Odpoledne probíhají různé aktivity nebo terapeutické sezení.

Plní hned několik funkcí, a to individuálně v závislosti potřeb dítěte – diagnostické, vzdělávací, terapeutické, výchovné a sociální, organizační nebo koordinační. Diagnostická spočívá ve vyšetření dítěte z hlediska psychologického a pedagogického. Vzdělávací zjišťuje úroveň znalostí a dovedností přiměřeně k jeho věku a možnostem. Terapeutická směřuje k nápravě chování a sociálních vztahů. Výchovná a sociální

se vztahují k osobnosti dítěte a jeho rodinné situaci. Organizační zajišťuje případné umístění dítěte do jiného zařízení.¹⁵

Diagnostickým ústavem si musí projít každé dítě, které má následně jít do jiné ústavní výchovy, a to například do dětského domova, dětského domova se školou nebo do výchovného ústavu. Spolupracuje s ODPOD a často i se školským zařízením. V České republice máme podle rejstříku škol a školských zařízení z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy třináct diagnostických ústavů¹⁶ a bylo v něm umístěno dle statistické ročenky z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v roce 2019/2020 391 dětí.

3.2. Výchovný ústav

Výchovný ústav je dle zákona číslo 109/2002 Sb. určen pro děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, ve výjimečných případech se může jednat o děti starší 12 let, které mají závažné poruchy chování nebo nařízenou ochrannou výchovu. Ústav může sloužit i pro nezletilé matky a jejich děti. Přijímají se na základě nařízení ochranné nebo ústavní výchovy. Plní hlavně funkci výchovnou, vzdělávací a sociální. V České republice máme aktuálně 25 zařízení. Dle statistické ročenky z Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy bylo v roce 2019/2020 1012 dětí ve výchovném ústavu.¹⁷

Ve Výchovném ústavu a středisku výchovné péče Klíčov, který jsem navštívila, funguje každý den pevně stanovený režim. Ráno dítě vstane ve stejnou dobu, od 7:30 do 7:50 probíhá ranní hygiena, dále úklid pokoje a snídane, následně jde na vyučování, které probíhá v zařízení. Po škole následuje vypracování domácích úkolů, kontrola školy a svačina. Následně jsou připraveny společné výchovné programy. Osobní volno, večere, úklid, ohodnocení dne a večerka. O víkendu jsou možné vycházky, prodloužené vycházky mohou být uděleny jako pochvala od pracovníka.

---

¹⁵ Zákon číslo 109/2002 sb., O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. [online], [cit. 2021-13-04]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/38848_1_1/

¹⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rejstřík škol a školských zařízení, [online], [cit. 2021-13-04]. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

¹⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Statistická ročenka školství – Odbor informatiky a statistiky [online], [cit. 2021-13-04] Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Při ohodnocení může dostat pochvalu, takzvané výhody nebo sankce. Při pobytu je také možné testování na drogy, pokud klient odmítne, bere se za pozitivní. Musí pravidelně navštěvovat školu a pobyt by se měl obejít bez fyzické nebo verbální agrese. Při dodržování povinností může být uděleno uvolnění ze společného programu, věcná odměna, či prodloužení vycházek nebo večerky. V případě porušování pravidel a neplnění povinností může být udělen úklid navíc, neprodloužená večerka, nebo zákaz používání počítače.

3.3. Středisko výchovné péče

Středisko výchovné péče je školským zařízením pro preventivně výchovnou péči. Cílovou skupinou jsou mladí lidé od 12 let nejdéle pak do 26 let, kteří vykazují projevy rizikového chování a negativní jevy v sociálním vývoji. Vyhledat služby může rovněž i pedagogický pracovník nebo rodiče. Středisko nabízí služby poradenské, terapeutické, diagnostické, vzdělávací, speciálně pedagogické a psychologické, výchovné a sociální nebo informační, a to ve formách: ambulantní, celodenní, internátní nebo terénní. V terénní formě dochází pracovník za klientem do jeho přirozeného prostředí. Aktuálně u nás nalezneme 33 středisek.

V následujících větách popíšu moji zkušenost na celodenním oddělení Výchovného ústavu a střediska výchovné péče Klíčov, Praha 9, kam jsem docházela pravidelně na praxi po dobu tří měsíců, a to v odpoledních hodinách, jelikož klienti měli dopoledne výuku.

Celodenní oddělení Klíčov se zaměřuje na děti od 12 do 16 let a nabízí odbornou a preventivně výchovnou péči pro děti s poruchami a problémovým chováním. V období, kdy jsem byla na oddělení přítomna, od 22. 1. 2019 do 26. 4. 2019, byli ve skupině pouze 4 chlapci, většinou jich mají 8–10. První den mě pracovníci seznámili s vnitřním řádem a budovou, následně mě představili klientům, kterým bylo v rozmezí od 12 let do 15 let. Klienti docházeli ze svých domovů pravidelně, od pondělí do pátku. Den začínal v 7:30, kdy přišli klienti do zařízení a od 8 hodin probíhala výuka. Den končil v 17:00, v pátek byl zkrácený do 16:30. Vyučovací hodina probíhala tak, že všichni byli pohromadě, ale každý pracoval zvlášť dle individuálního plánu, který měl vypracovaný z kmenové

školy. Ve škole byli za práci ohodnoceni, některé kmenové školy tyto známky akceptovaly a přihlížely na ně v celkovém ohodnocení.

Odpoledne probíhaly výchovné, preventivní, terapeutické, umělecké a sportovní programy, které měly za cíl odstranit nežádoucí chování jedince. Pracovníci komunikovali jak s rodinou, tak s kmenovou školou a s OSPOD. Při seznámení se s klienty jsem je aktivizovala ke hře, která napomohla k icebrakeru a k posílení důvěry. V průběhu delšího společného stráveného času jsme narazili i na preventivní témata, která se týkala návykových látek, šikany a sociálních vztahů. Pracovníci mi dali k nahlédnutí složky, ve kterých byla popsána životní situace klienta a vypracovaný individuální plán. Do individuálního plánu se co nejvíce snaží zapojit dítě, následně na něm s pomocí pracovníků pracuje a na konci se plán vyhodnocuje.

Každý pátek po škole probíhala sebereflexe, při ní klient zhodnotil týden, který strávil v zařízení. Patřila k tomu pochvala a případné ocenění, hodnotili a oceňovali se i vzájemně. Docházení trvá dva měsíce, může se ale prodloužit na základě konečného vyhodnocení, nebo pokud je to přání rodičů či klienta.

Praxi hodnotím celkově jako kladnou, líbil se mi individuální přístup pracovníků ke klientům a komunikace s jeho bezprostředním okolím. Vzhledem k aktuální profesi kontaktního pracovníka v terénu v Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež mě zajímala i otázka návazné péče, zdali sdílí s klientem možnost, kam se může obrátit po ukončení docházky do celodenního oddělení. Přišla mi nedostatečná spolupráce s Nízkoprahovými kluby nebo terény. Pokud by klient následně docházel do klubu nebo se potkával s pracovníky v terénu, vidím v tom pokračování v případné prevenci, eliminování nežádoucího chování a zároveň kvalitní využití volného času.

3.4. Dětský domov

Dětský domov je výchovným školským zařízením pro děti a mládež ve věku od 3 do 18 let, v případě studia je možné pobyt prodloužit až do 26 let. Jedná se o děti, o které se rodiče nemohou, nechťejí nebo neumí postarat a zajistit jim bezpečné zázemí. Do dětského domova se rovněž umísťují nezletilé matky spolu s jejich dětmi. Cílem je zajistit péči dítěti, kterému byla nařízená ústavní výchova, nevykazuje poruchy chování

a není možnost jiné náhradní rodinné péče, jako je pěstounství, kterému se dává přednost, jelikož je pro dítě nejlepší variantou. Důvodem pro umístění dítěte do dětského domova bývá špatná sociální situace rodiny, neschopnost se o dítě postarat, například z důvodu užívání návykových látek, špatná finanční situace nebo fyzické či psychické týrání dítěte a následné odebrání soudem.

Děti navštěvují školu, která se nenachází v dětském domově. Rodiče dítě mohou pravidelně navštěvovat nebo si zažádat, aby trávil víkendy či svátky doma. V případě, že o to rodina stojí a pro dítě by návrat k rodině nebyl ohrožující, tak se pracuje na tom, aby se změnila tíživá situace rodiny a dítě se tak mohlo navrátit k biologickým rodičům, do rodinného prostředí.

Dětské domovy se dělily dle zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních, o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů na internátní a rodinný typ. Internátní typ se měl do dvou let od účinnosti zákona změnit na takzvaně rodinný typ. Rodinná skupina má mít nejméně 6, ale nejvíce 8 dětí.¹⁸ V případě, že se jedná o sourozence, tak se sourozenci umisťují do stejného dětského domova, dříve tomu tak nebylo a v praxi se rozdělovali.

3.5. Dětský domov se školou

Dětský domov se školou zajišťuje péči s nařízenou ústavní nebo ochranou výchovou dětem od 6 let do ukončení povinné školní docházky, pokud mají závažnější poruchy chování nebo duševní poruchu, která vyžaduje léčebnou péči. Umístění do domova mohou být i nezletilé matky, které splňují výše uvedené podmínky. V případě, že není schopno pokračovat ve studiu na střední škole, přesouvá se do výchovného ústavu.

Dítě nedochází do školy mimo zařízení, jako to je v dětském domově, ale nachází se přímo v budově. Jedná se tedy o výchovně-vzdělávací instituci. Důvody, z jakých jsou děti do domova se školou umisťovány jsou podobné, jako v případě dětských domovů, rozdílem ale je, že dítě nedokáže respektovat pravidla dětského domova. K dítěti se ve vzdělání přistupuje podle jeho individuálních potřeb, mimo vzdělání je větší důraz

---

¹⁸ Zákon číslo 109/2002 sb., O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. [online], [cit. 2021-13-04]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/38848_1_1/

kladen na výchovu. Děti tvoří takzvaně výchovnou skupinu dle zákona č. 109/2002 Sb., a to maximálně po 8 lidech.¹⁹ V České republice máme dle rejstříku škol a školských zařízení z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy 28 zařízení.²⁰

Mimo školská zařízení:

3.6. Dětský domov do 3 let věku

Dětský domov do 3 let věku spadá pod Ministerstvo zdravotnictví a podléhá zákonu č. 372/2011 Sb. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.²¹ V zařízení jsou děti z podobných důvodů jako děti v dětském domově, odmítnutí, špatné sociální prostředí, zanedbávání či ohrožení ve vývoji. Česká republika je jedna z posledních v Evropě, která má dětské domovy do 3 let. Jelikož je známo, že kojenecký ústav neprospívá vývoji dítěte a napomáhá k psychické deprivaci, ministerstvo zdravotnictví se snaží o to, aby byly zrušeny a děti byly umístovány do pěstounských rodin. Psychická deprivace vzniká, pokud u dítěte nejsou po delší dobu uspokojovány základní psychické potřeby.²²

---

¹⁹ Zákon číslo 109/2002 sb., O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

²⁰ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rejstřík škol a školských zařízení, [online], [cit. 2021-15-04]. Dostupné z: <https://rejstrik.msmt.cz/rejskol/>

²¹ Zákon č. 372/2011 Sb. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

²² LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. Psychická deprivace v dětství. 3., dopln. vyd. Praha: Avicenum, 1974. str. 19

4. Fungování dětského domova

Dětský domov je státní výchovné a školské zařízení, které spravují krajské úřady. Plní funkci vzdělávací, sociální, preventivní, zdravotní a výchovnou. Před tím, než do něj dítě přijde, tak si projde diagnostickým ústavem, který dá dětskému domovu zprávu o celkovém psychickém a fyzickém stavu dítěte a taky o tom, z jakých podmínek dítě pochází. Mnohdy se stává, že přichází z podmínek, ve kterých se nedbalo na hygienické návyky, pravidelný režim nebo vzdělávání se. Příchod do zařízení je velkým zásahem do života jedince. Vychovatelé pracují na tom, aby si dítě nové návyky osvojilo a případné zlozvyky se eliminovaly nebo úplně odstranily. V domově se vytváří takzvané rodinné skupiny, které jsou maximálně o 8 dětech.

Do školy se dochází mimo dětský domov, v případě volnočasových a zájmových aktivit může také chodit mimo zařízení, a to například do domova dětí a mládeže nebo do základní umělecké školy. V případě, že se jedná o předškolní dítě, doprovází se obvykle do mateřské školy. Čas strávený v kolektivu mimo zařízení je pro děti velkým přínosem, jelikož napomáhá k socializaci. Po škole vychovatelé rovnoměrně určují čas, který je částečně řízen pracovníky a část dne se nechává volnému režimu. Vychovatelé kontrolují, zda jsou všichni řádně připraveni na vyučování a v případě potřeby pomáhají vysvětlit probíranou látku. Dbá se na pravidelný úklid pokoje, zapojují se i do vaření, praní a menších nákupů. Snaží se o to, aby byl režim co nejvíce podobný tomu, jaký je ve fungující rodině. Samostatné vycházky jsou možné od 7 let věku, vždy ale záleží na tom, zda je dítě dostatečně samostatné a schopné.

Děti dostávají kapesné. Dle nařízení vlády č. 460/2013 Sb. ve výši 40–60 Kč na měsíc do 6 let věku, do 10 let věku částka činí 120–180 Kč, do 15 let 200–300 Kč a od 15 let 300–450 Kč. ²³Kapesné má svou roli ve výchovném procesu a zároveň učí děti hospodařit. V případě, že má dítě narozeniny, hodnota dárku nebo finanční hotovosti je do 1 000 Kč. V tuto chvíli není možné, aby v případě neplnění povinností bylo dítě potrestáno a kapesné mu bylo odepráno.

---

²³ Nařízení vlády č. 460/2013 Sb. Nařízení vlády o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Pokud o to rodina stojí a není ohroženo dítě, může jezdit pravidelně k rodičům nebo jiné širší rodině. Pracuje se na tom, aby se dítě mohlo vrátit do rodiny a o změnu situace, která zapříčinila ústavní pobyt.

5. Příprava a odchod z dětského domova

Příprava na život, který čeká venku je v dětských domovech individuální. Někteří vychovatelé pravidelně otevírají otázky, které se týkají bydlení, první práce, hospodaření s penězi, nebo vztahů. Důležitou otázkou je i výběr vhodné střední školy nebo středního odborného učiliště.

Aktuálním trendem je, že některá zařízení mají k dispozici tréninkové byty, které napomáhají s osamostatněním. Populární bývají i workshopy nebo organizace, které se zaměřují na toto téma. Ráda bych zmínila například organizaci Letní dům z.ú., která nabízí sociálně-terapeutické pobyty, kde se dítě zaměří na seberealizaci a učí se, jakým způsobem řešit náročné situace. K dispozici mají tréninkové byty, na které se můžou přihlásit děti od 15 let, lepší ale je, pokud je dítě starší. Jedná se o 5 víkendů přes zimní a letní semestr, kde se probírají témata, která se zaměřují na samostatnost, a to konkrétně na bydlení, práci, finanční gramotnost, vztahy, zdravý životní styl a smysluplné trávení volného času. Důležité je zmínit i doprovázení, kdy se sejde doprovázející s klientem a klient se na něj může s řešením problémových situací.²⁴ Jako další významnou organizaci bych jmenovala Vteřinu poté z.s., která má za cíl napomocť k transformaci ústavní péče tím směrem, aby byla tato péče rozšířenější nebo se dítě mohlo vrátit ke své rodině. Zároveň hájí práva dítěte a pravidelně pořádá preventivní výjezdy. V roce 2016–2017 měli projekt, který se jmenoval Cesta z labyrintu samostatného života, zaměřoval se na děti i vychovatelky a učil je pracovat s tématem osamostatnění.²⁵

Při odchodu má dítě nárok dle zákona č.109/2002.Sb. na věcnou pomoc nebo jednorázový příspěvek až do výše 25 000 Kč.²⁶ Úskalím je, že je uvedena pouze maximální částka, ne však ta minimální. Může se tak stát, že dítě nedostane dostatečnou podporu, která by mu pomohla při zajištění nového samostatného bydlení.

---

²⁴ Letní dům z.ú., Praha [online], [cit. 2021-22-04]. Dostupné z: <https://letnidum.cz/>

²⁵ Vteřina poté z.s., Praha [online], [cit. 2021-22-04] Dostupné z: <http://www.vterinapote.cz/>

²⁶ Zákon číslo 109/2002 sb., O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Vychovatelé pomáhají se zajištěním první práce a v případě, že dětský domov nemá tréninkové byty, hledají pro dospívajícího vhodnou variantu bydlení. Tyto varianty budou níže podrobněji specifikovat.

6. Možnosti bydlení po odchodu z dětského domova

Po odchodu z dětského domova existuje několik variant, kam se mladý dospělý může ubytovat. Bohužel žádná z nabídek není státně zastřešená. Nemáme tu státně vytvořen žádný systém, který by ulehčoval odchod a napomáhal v cestě k samostatnosti.

6.1. Tréninkové bydlení

Jednou z možností pomoci jsou právě tréninkové byty, které jsem zmínila již výše. Buď jsou pod správou organizací nebo samostatných dětských domovů. Způsob fungování je individuální. V některých bytech musí dospívající platit snížený nájem, k tomu většinou dostane k dispozici hotovost na měsíc, se kterou musí vyjít se startem v životě jim k tomu napomáhá sociální pracovník – doprovázející služba.

6.2. Dům na půl cesty

Jsou to nestátní nezisková zařízení, které poskytují pobytové služby do 26 let věku pro mladé, kteří opouštějí ústavní, ochrannou výchovu, anebo se nachází v krizové sociální situaci a nejsou schopni si pomoci sami, za pomoci rodiny či blízkého okolí. Pobyt trvá většinou 1 rok. Dle zákona č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách poskytují ubytování, terapeutické činnosti, zprostředkování kontaktu s okolním světem, pomoc při uplatňování práv a vyřizování činností.²⁷

Dům na půl cesty má pravidla, kterými se musí řídit – není možné přinášet do budovy alkohol, či drogy. Nesmí se vyskytovat násilí či šikana. Zároveň musí plnit každodenní povinnosti – pravidelná docházka do školy, či zaměstnání, úklid prostorů. Pokud nemá práci, nebo školu, pomáhá mu k nalezení sociální pracovník. Problematikou je, že lidé z dětských domovů neradi využívají dům na půl cesty, protože touží po samostatnosti a úplné svobodě, dům na půl cesty často berou jako pokračování dětského domova.

---

²⁷ Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

6.3. Azylový dům

Azylový dům dle zákona č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách²⁸, poskytují ubytování lidem na přechodnou dobu v tíživé životní situaci, které jsou spjaty se ztrátou bydlení. Zajišťují základní činnosti jako je poskytnutí ubytování, stravy, nebo pomoc při jejich zajišťování a zároveň napomáhají při obstarávání osobních záležitostí jako jsou například úřady, lékaři, hledání práce a podobné.

6.4. Další možnosti ubytování

Existuje více možností ubytování. Mezi další patří například ubytování na internátě, vysokoškolské koleji, ubytovně nebo pronájem bytu. V případě nižších finančních možností, bydlí často v bytě se spolubydlícími a dohromady se na nájem skládají. Tyto varianty ale bývají více nákladné než ty, které jsem zmínila výše a je zapotřebí mít pravidelný příjem a stálou práci.

---

²⁸Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

7. Nepříznivé účinky ústavní výchovy a psychická deprivace

Matoušek píše, že nepříznivé účinky ústavní výchovy na děti je již popsáno v odborné literatuře přibližně 60 let, a to konkrétněji například od našich předních českých psychologů Zdeňka Matějčka a Josefa Langmaiera, kteří se zabývali výzkumem vlivu ústavní výchovy na psychiku dětí. Informace blíže popsali v knize *Psychická deprivace v dětství*. Na sledovaných dětech, kteří vyrůstají v deprivačním prostředí se zjistilo pomocí sledování elektrické aktivity a jiných mozkových funkcí, že jejich mozek je v některých částech méně aktivní než u dětí, kteří vyrůstají v rodinách. Psychologové zjistili, že vlivem ústavní péče mají narušenou schopnost empatie, neumí řešit adekvátním způsobem konflikty, často se uchylují k agresivnímu jednání a chybí jim dostatek sebevědomí. Ústavní péče zanechává na dítěti větší následky, čím mladší se do zařízení dostane. Zároveň zdůrazňuje, že chyba není na straně pracovníků, jelikož dělají ve většině případů maximum toho, co mohou, ale na straně systému, a v tom, jak je péče organizovaná.²⁹

Psychická deprivace je podle definice od výše zmíněných autorů, Zdeňka Matějčka „*Psychická deprivace je psychický stav, vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat některé základní psychické potřeby v dostačující míře a po dosti dlouhou dobu*“³⁰ zároveň se jedná o „*Psychické strádání, které negativně ovlivňuje další vývoj dítěte, a dokonce i jeho způsob existence v dospělosti.*“³¹

Langmaier zmiňuje, že dříve se považoval za zdroj deprivace život bez mateřské péče a život v ústavu, nyní se ale ukazuje, že k deprivaci může dojít i v jiných situacích, a to například, pokud je dítě zanedbávané, týrané nebo se dostalo do traumatické zkušenosti. V knize se odkazuje na výzkumy, které sledovali vývoj dětí v ústavních podmínkách. Jeden z nich zpracovala M. Nováková v letech 1953–1956 u předškolních ústavů a došla

---

²⁹ MATOUŠEK, Oldřich, 2007. Děti mezi ústavní výchovou a rodinou. In: Virtuální knihovna NRP: Sborník ke konferenci Děti mezi ústavní výchovou a rodinou, Praha 8.-9. listopadu 2007 [online]. Praha: Národní vzdělávací fond a Člověk hledá člověka, 2007 [cit. 2020-4-23]. Dostupné z: www.knihovnanrp.cz/

³⁰ MATĚJČEK, Z. Dítě a rodina, v psychologickém poradenství, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, ISBN 80-04-25236-2

³¹ LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5. s. 7

k závěru, že vývojové opožďení bylo patrné zhruba u 50 % dětí. Do 6 měsíce dítěte je nepatrná, po 6 měsíci se ale začne prohlubovat.³²

Psychická deprivace může ovlivnit celý život člověka. Ovlivňuje sebevědomí člověka, empatii, způsob řešení konfliktů nebo například i sexuální chování.

---

³² LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. Psychická deprivace v dětství. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5. s 99

8. Metodologická struktura

V následujícím textu popíšu metodologii mého výzkumu této bakalářské práce. Metodologie je dle Darji Jarošové „*Souborem metod určité vědy, nauka o metodách, teorie metod a je v širším pojetí totožná s teorií vědy. V metodologii jsou vědecké metody rozebírány podle toho, jak jsou používány k dosahování vědeckých a teoretických cílů*“³³

8.1. Vymezení šetření

Bakalářská práce pojednává o problematice odchodu dětí z dětského domova a popisuje aktuálně nastavený systém ústavní péče v České republice. V předchozích stránkách jsem se věnovala popisu teoretických poznatků ústavní péče a možného dopadu ústavní výchovy na vývoj dítěte a život po odchodu ze zařízení. V této části bych ráda uvedla tyto teoretické poznatky do praxe prostřednictvím výzkumného šetření.

8.2. Hlavní otázka

Hlavním cílem mého výzkumu je popsat a zjistit pomocí polostrukturovaného rozhovoru, jaké jsou potřeby mladých lidí při odchodu z dětského domova a jakým způsobem je dětský domov připravuje na osamostatnění se.

Výzkum se zaměří, jakým způsobem zpětně vidí život v dětském domově, zda byly připravovány na odchod k samostatnosti a jaký byl pro ně první rok po odchodu ze zařízení.

8.3. Popis skupiny respondentů

Pro výzkum jsem zvolila metodu účelového výběru. Respondenty jsem vybírala na základě společné charakteristiky a ta byla ta, že mají osobní zkušenosti s ústavní péčí, konkrétně s dětským domovem.

---

³³ JAROŠOVÁ, Darja. Metodologie výzkumu. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita, 2007, 69 s. ISBN 978-80-248-1286-1.

Každý z mých respondentů se nachází v jiném stádiu života, jedna respondentka je vedená pod dětským domovem, ale žije se svojí matkou, druhá respondentka je studující vysokoškolačka a připravuje se na odchod z dětského domova, aktuálně v něm tráví minimum času, jelikož bydlí na koleji daleko od zařízení a třetí respondent vede samostatný život a není veden pod dětským domovem. Myslím si, že tato různorodost napomůže k širšímu náhledu do této problematiky.

S dvěma respondenty jsem měla navázaný dlouhodobý kamarádský vztah a oslovila jsem je s nabídkou rozhovoru na toto téma. Třetí respondent byl zkontaktován na základě doporučení a souhlasil s poskytnutím rozhovoru.

8.4. Metody sběru dat

Výzkumné šetření bylo provedeno metodou semistrukturovaného rozhovoru se třemi respondenty, kteří mají zkušenost s ústavní péčí, a to konkrétně dětským domovem. Využila jsem polootevřených strukturovaných otázek, které mohly být během rozhovoru doplněny nebo více rozvedeny. Tuto metodu jsem si vybrala, jelikož pomocí ní dokážeme získat komplexní informace o studovaném jevu.

8.5. Metody a techniky výzkumu

Pro tento výzkum jsem si vybrala kvalitativní výzkum, který je právě hojně používán pro sociologické a psychologické zaměření. V empirické části bakalářské práce jsem využila semistrukturované rozhovory. Rozhovor probíhal individuálně a osobně, byly nahrávány a následně přepsány. Dle Miroslava Chrásky je rozhovor metoda, která slouží se zakládá ke „*shromažďování dat o realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta.*“³⁴

Účastníci rozhovoru k nim vždy udělili souhlas. K vyhodnocování jsem využila narativní analýzu, kde předmětem narativního vyhodnocování je popis příběhu, který nám napomůže porozumět dané problematice v konkrétního příbězích.

---

³⁴ CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu, Praha: Grada, 2007., ISBN: 8024713694 s. 265

8.6. Etické zásady

Rozhovor byl poskytnut a nahráván se souhlasem všech respondentů, byly použity výlučně pro tuto bakalářskou práci a zároveň data nebyly použity způsobem, aby bylo možné účastníky výzkumu identifikovat. Účastníci byli plně a srozumitelně informováni o cílech výzkumu. Byli informováni, že účast na výzkumu mohou kdykoliv ukončit. Nahrávky byly po přepsání rozhovoru smazány.

8.7. Formulace výzkumných otázek

Hlavní výzkumná otázka:

Jak absolventi dětských domovů vnímají připravenost na odchod k samostatnosti?

Díličí výzkumné otázky:

- 1) *Jakým způsobem dětské domovy připravují mladé lidi na odchod z dětského domova?*
- 2) *Jakým způsobem je život v dětském domově ovlivnil v osobním životě?*
- 3) *Jak respondenti vnímají život v dětském domově?*

8.8. Průběh výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo realizováno pomocí rozhovorů v období dubna 2020, kdy jsem si domluvila s respondenty individuální schůzku. Schůzka probíhala ve vhodně zvoleném prostředí a to tak, abychom nebyli rušeni okolními vlivy. Průměrný čas rozhovoru byl 20 minut. Respondenty jsem upozornila, že pokud by se vyskytla otázka, na kterou nechtějí poskytnout odpověď, mohou ji odmítnout.

8.9. Rozhovory

8.9.1. Kristýna 23 let

V kolika letech jsi přišla do dětského domova a víš z jakého důvodu?

Dostala jsem se do dětského domova společně se ségrou v 11 letech, protože celkově na tom moje rodina nebyla dobře. Můj táta s námi nežil, žily jsme jenom s mamkou a mamka byla alkoholička. Během toho, co táta byl ve vězení, tak si našla přítele, s kterým žila a on umřel. V tu chvíli tomu propadla, přestala chodit domů, starat se o nás a my jsme se ségrou musely o sebe samy postarat.

Jak dlouho jsi žila v dětském domově?

Pod dětský domov stále spadám. Teď už je to půlku života, co tam jsem. Je mi 23 let, takže jsem tam přes 11 let.

Jsi v dětském domově spokojená?

Jsem, já jsem spokojená, protože máme fakt dobrý dětský domov. Líbí se mi, že náš dětský domov není velký, takže ta péče je v něm víc rodinná. Je nás v něm celkem 16 dětí, všichni se známe. Všimla jsem si, že když jsou větší dětské domovy, tak se skoro navzájem ani neznají. Je to jako kdyby si byla ve škole, ale takhle to mám trošku aspoň jako rodinu.

Připravoval tě dětský domov na odchod?

No, nedá se říct, že úplně, to je něco, co řeším pořád. Na jednu stranu určitě jo, měli jsme různé projekty ohledně ekonomiky a tyhle věci, ale například ohledně papírování na úřad, jak je vyplnit, to nám nikdo neukázal, pak mi ale řeknou, vyplň si ty papíry, to bys měla už umět, ale kdo mě to naučil, nikdo. V rodině ti to třeba rodič ukáže.

Mám kamaráda, co se do teď bojí, že zapomněl něco zaplatit. Odešel z dětského domova a nevěděl, co se všechno musí zaplatit, jako například odpady a podobně, protože ti takové věci nikdo neřekne. Snaží se, můžu říct, že jo, ale ne na 100 %.

Otázky ohledně hospodaření a podobných věcí zajišťoval hlavně dětský domov, ale měli jsme i různé projekty, kdy za námi chodili. Já už jsem v těch tématech dál, ale řešilo se tam, jakou člověk dostává výplatu, kolik utratí za bydlení, ale do hloubky se nešlo.

Z jakého důvodu jsi ukončila nebo budeš ukončovat pobyt v dětském domově?

Protože musím, já jsem nikdy neměla pocit, že bych chtěla odejít, ale už musím, jsem stará a musela bych dál studovat, což je na moji psychiku více náročný.

Víš kdy z dětského domova budeš odcházet?

Když dodělám magistra, tak tam budu ještě rok a když nedodělám, tak si to můžu prodloužit, ale počítám, že maximálně tak rok tam budu, protože už nemám kam jít dál.

Máš práci aktuálně? A pokud ano, tak jakou?

Teď ne, já jsem měla brigádu, což můžu mít, ale jak je Corona, tak mě teď nepotřebují, takže tam teď nejsem a pracovat nemůžu, jinak bych musela odejít z dětského domova.

Ale při odchodu si budu hledat práci, věřím, že mi nabídnou pomoc, ale já si chci práci najít sama.

Kde aktuálně bydlíš?

Bydlím na koleji

Dostáváš měsíčně nějaký obnos peněz z dětského domova? A pokud ano, kolik?

Dětský domov mi platí skoro úplně všechno, bydlení, jídlo, částečně drogerii. Já tam jedu jednou za měsíc, tam mi dají peníze a vypočítáme, kolik mám mít peněz na den na jídlo, a pak když si něco koupím, tak na to musím mít účtenku. Nemůžu si ale koupit třeba kávu, jenom jídlo, což se hodně lidí z okolí diví a překvapuje je to. Nemůžu si koupit ani sladký, fakt je to jenom na jídlo. Drogerie je myšlená jako toaletní papír, jak třeba, ale už mi nepočítají do toho třeba šampón a sprchový gel. To si musím koupit sama. To je na jednu stranu nedomyšlené, ale jinak mi platí všechno.

Pak máme měsíční kapesný 450 Kč. To nám nedají hned, my to máme schovaný u nich v trezoru, můžeme si to vybírat postupně. Možná by mi to dali, protože jsem starší, ale dlouho jsem tam nebyla.

Na měsíc mi dávají, když to tak sečtu, tak 4 000 Kč, ale není to omezený. Často mi hospodářka připraví peníze na jídlo, pak třeba na drogerii a školní potřeby.

Víš kolik dostaneš při odchodu z dětského domova?

Nebavili jsme se o tom, ale vím, že je to kolem 25 000 Kč, každý dostává trochu jinak, já si tak říkám, že je to asi podle toho, jaký kdo byl, nebo nevím. Ale myslím si, že to není tolik, na to že mám jít do světa. U nás se občas v dětském domově snaží dát míň peněz, ale vynahradí nám to tím, že nám něco koupí, protože nechtějí, abychom to utratili hned. Nakoupí třeba nějaké spotřebiče a dají nám ten zbytek.

Jezdíš do dětského domova na víkendy?

Dříve jsem tam jezdívala, občas na víkendy, protože jsem se v Praze bála, ale teď už ne, protože jsou tam už jen malé děti, já jsem tam úplně nejstarší.

Myslíš si, že tě dětský domov připravil na samostatný život?

Dětský domov určitě ne, nemůžu říct, že se třeba tety nesnaží. V našem dětském domově jsme nemohli mít tolik věcí, jako třeba v dětském domově v Praze, ale díky tomu nás to

naučilo aspoň trochu, co jsou to peníze, protože si uvědomíš, že nemůžeš mít cokoliv. Potom co vyjdeš, si uvědomíš, že jen tak nic nedostaneš, a to si myslím, že my máme v sobě hodně, ale nemyslím si, že by mě úplně připravili.

Jaký byl pro tebe ten první rok v Praze?

No, tak tam byl hlavně strach, vždycky jsem žila na vesnici a najednou Praha. Brali mě jako chytrou holku, tak mě šoupli a jed' si sama do Prahy. Ostatní se vedli za ručičku, ale u mě to bylo jed' si sama do Prahy. Bála jsem se, ale bylo to pro mě osvobozující, protože nemusím jít spát ve 24 hodin, a můžu mít telefon u sebe, protože v dětském domově ho vybírají už v 20 hodin. Ted' se to tam trochu změnilo díky ségře, protože je trošku cholerická a řekla jim, že jí je 18 let, tak proč by se jí měl vybírat telefon. Nebo i oblečení dávají dětem na týden, na kupičky. Tohle byl velký rozdíl, že jsem přišla do Prahy a mohla jsem všechno. Bála jsem se, ale bylo to ulevující a osvobozující.

Máš sourozence? Pokud ano, tak kolik? Byl s tebou v dětském domově?

Mám starší ségru, ta byla se mnou v dětském domově. Příchod byl pro mě lepší, protože jsem tam měla tu ségru, ale když jsem byla mladší, tak jsme se ségrou neměly dobrý vztah. My jsme byly hodně odlišný, já jsem se přizpůsobila, ale ségra bylo mimo partu, když se jí něco nelíbí, tak je cholerická. Ani nevěřili občas, že jsme ségry. Ségra je starší o 5 let, takže už šla na střední školu, já byla na základce.

Jaký byl pro tebe první rok v dětském domově?

Nejdříve jsme šly do diagnostického ústavu, pro mě to byla taková úleva, už jsme tam se ségrou i chtěly, protože máma, když byla opilá, tak na nás řvala, že se těší, až odejdeme. Bylo to těžký, jako malá jsem si musela sama vařit a všechno okolo, vlastně největší úleva pro mě bylo v dětském domově, že jsem nemusela řešit peníze. Připomínala jsem mámě, ať zaplatí obědy a podobně. To si nejvíc pamatuji, že když jsem přišla, tak jsem vlastně nemusela nic dělat. Věděla jsem, že dostanu najíst, že nebude problém s penězi, nebo že bude teplo, protože jsem spala v zimě. Byla to úleva, že můžu být zase tím dítětem. Na to, jak jsem byla mladší, tak jsem přemýšlela jinak než ostatní.

S čím jste v dětském domově pomáhaly při denním režimu?

Prát jsme nemohli, protože pračky byly dole a tam nás nepustili. Problém byl s pravidly, protože je to prostě ústav, my jsme dříve pomáhali vařit, ale pak nám to zakázali, protože je to nehygienické, tak jak se pak máme naučit vařit? Zakážou to, protože je to ústav,

ale pak nám to brání v tom, se něco naučit. Občas na kuchyňce jsme mohli dělat něco malého.

Myslíš, že tě dětský domov nějak ovlivnil? A jakým způsobem?

Myslím si, že v dobém i ve špatném. V dobrém беру celkově zkušenost, co se mi stalo, nakoplo mě to do života, jsem empatická k lidem a silnější osobnost, ale na druhou stranu se u mě projevuje špatná psychika.

Nějak mě to ovlivnilo, protože jsem přeci jenom zvyklá na nějaký způsob života a najednou se mi to celý sesypalo. Kvůli škole se mi to prohloubilo všechno se vším, tehle rok nebyl pro mě lehký a musela jsem si najít psycholožku. Ségra mi nedávno oslepla, tak to bylo těžký. A celou dobu jsem si říkala, že vlastně procházím dobře, na to, co jsem si prožila, tak jsem v pohodě, ale najednou ve 22 letech zjistíš, že to moc není dobrý. Začali mi úzkosti. Náš dětský domov nemá žádného psychologa a neřeší moc psychickou stránku člověka

Jakou školu jsi vystudovala v dětském domově?

Základku, střední předškolní a mimoškolní pedagogiku a teď bakaláře, sociální práci. S výběrem školy mi pomáhali vychovatelé, protože já jsem byla taková, že jsem moc nevěděla kam jít, tak jsem si nejdřív říkala, že budu kuchařka. Teta mi řekla, že mám hezký známky, měla jsem i vyznamenání, což byl taky skok, protože doma jsem měla strašné známky. A teta řekla, že půjdu někam s maturitou. Tak jsme přemýšlely a říkala, že mě to baví s dětmi a rozumím si s nimi, tak jsem šla na tento obor.

Jaký jsi měla vztah s pracovníky?

Já jsem měla dobrý vztahy, ale někdy mě dokázali naštvat. Hlavně u věcí, které mi nedávaly smysl, například mi vypli televizi, i když to za 5 minut mělo končit, protože jsme v 22 hodin museli zavřít televizi. Tohle mě štválo, bylo v tom vidět, že jsme ústav. Pohádaly jsme se s vychovatelkou a dostala jsem trest. S některými vychovateli jsem ale v kontaktu.

Jezdil tě pravidelně někdo navštívit z rodiny?

Ne, moje máma mě nenavštěvovala, občas jsem byla já u ní. Máma si mě k sobě nebrala. Když byl víkend, tak za mnou jezdil náš soused, který se o nás staral, když jsme byly doma a měly jsme hlad, takže je to rodinný známý. Občas mě odvezl za mámou, i když

se to správně nesmí. To jsou další pravidla, že na své volné vycházce se nesmí odjet z města. Táta v dětském domově byl možná jednou, ale s ním nemám dobré vztahy. Mamka mi pak umřela.

Byla možnost se vrátit k rodině?

Měla jsem mámu, tátu a ségru. Táta, když jsem se narodila, tak byl ve vězení, pak se s mámou rozešli a máma si našla nového přítele. Táta mámu bil, bylo v tom tedy násilí a máma nepřestala pít. Táta moc do teď neznám, viděla jsem ho, ale je pro mě jako cizí osoba. Nevychovával mě.

Je pro tebe těžší navazovat po těch zkušenostech, které máš za sebou vztahy s lidmi?

Pro mě ne úplně, to je i podle osobnosti a já jsem celkem ukecaná, ale možná někdy i jo, cítím tam, že je těžké si najít někoho, kdo mi bude rozumět, proto se bavím často i s tím kamarádem z dětského domova, protože si rozumíme, jsme před sebou sví a často můžu říct, že vidím rozdíly těch dětí z dětského domova a ostatních. Je těžké si tedy najít kamarády, já tu nějaké mám, ale nesetkávám se s nimi, nemám tu tendenci.

8.9.2. Tomáš 28 let

V kolika letech jsi přišel do dětského domova a víš z jakého důvodu?

Do dětského domova jsem se dostal v 11 letech, hlavně kvůli rodinné sociální situaci.

Jak dlouho jsi v dětském domově žil?

V dětském domově jsem žil 10 let. Byl jsem v něm do 21 let.

Byl jsi v něm spokojený?

Jo, byl jsem v něm spokojený. Neměl jsem důvod být nespokojený. Přirovnal bych to, jako bych byl na nějakém táboře, vstaneš, jdeš do školy, přijdeš, učíš se a pak jdeš ven. Vychovatelé vytváří denní režim, mají své plány, které musí dodržovat. Když je dítě mladší, tak ti prakticky všechno tvoří vychovatel skupiny, ale když jsi starší, tak je to celkem na domluvě, máš svůj program i své zájmy. O víkendu jsme občas někam jeli, nebo měli svůj program.

Do 15 let je hodně znát život v dětském domově, ale když jsi starší, tak máš svoje zájmy. Když jsem něco udělal špatně, tak byly vycházky zatrhnuty, ale to bylo v rámci trestu. Super byly akce, jak sportovní, tak kulturní, každý měsíc se něco dělo. Hodně vyžití. Jsem rád za vzdělání, bez něj bych ho neměl. A měl jsem kolem sebe dost kámošů.

Připravoval tě dětský domov na odchod?

To bylo spíše v rámci neziskovek, průprava teda nějaká lehká byla, ale spíš bych řekl ne než jo. Vychovatelé neřešili moc témata finanční gramotnosti. To jsem říkal pak sám po odchodu, že tohle mi tam dost chybělo, protože ti lidi jsou pak odkázaní na to, co je naučí život no.

Z jakého důvodu jsi ukončil pobyt?

Přestal jsem chodit na vysokou školu a pak jsem něco udělal, nepřišel jsem na Vánoce, na ty nepravé Vánoce a už mě měli plné zuby. Byly tam nějaký křížky už předtím, byl jsem už dospělý a docela jsem zbrojil proti nějakým věcem, které se mi nelíbily, tak jsem se dostával do křížku s těmi vychovateli.

Máš práci aktuálně? A pokud ano, tak jakou?

Mám stálou práci, dělám dva roky deratizéra.

Měl jsi zajištěnou práci před odchodem z dětského domova?

Vůbec ne. Měl jsem hektický odchod, protože mě vykopli. Měl jsem nějaké dva měsíce, kdy mě přestěhovali do domu na půl cesty a nikdo ti nic moc nedohodne no. Jsou neziskové organizace, které pomáhají s hledáním práce, hlásil jsem se tam, ale od dětského domova nic nedostaneš.

S hledáním nepomáhali, ale je to děcák od děcáku, znám některé, kde to funguje, ale i ten náš, kde to moc nefungovalo. V domě napůl cesty jsem si práci nenašel, ale možnosti jsou, když chceš, tak práci najdeš.

Kolik peněz si dostal při odchodu z dětského domova?

Nevím, ale myslím že kolem 6 000 Kč. Zaplatil jsem si nájem na dva měsíce za 3 000 Kč a zbylo mi 3 500 Kč. Nic extra.

Myslíš si, že tě dětský domov připravil na samostatný život?

Ne, myslím že rozhodně ne. Na hodně věcí jsem si musel přijít a pomoci si sám, až potom, co jsem z děcáku odešel.

Jaký byl pro tebe ten první rok v Praze?

Byl jsem nejdřív na domě na půl cesty, pak jsem bydlel u strejdy mého kamaráda z dětského domova, u něj jsem byl rok a půl. S ním jsem rozjížděl firmu, pak jsem ji ale nechtěl, chtěl jsem dostudovat vysokou školu, tak jsem šel znova do domu na půl cesty, tam mě ale vyhodili za nedodržování pravidel a já se dostal na ulici. Nespál jsem venku, ale po kámoších.

Máš sourozence? Pokud ano, tak kolik? Byl s tebou v dětském domově?

Mám dvě sestry, starší se mnou byla v dětském domově, ale mladší ne, protože ta mladší má jinou mámu. Táta se s mámou rozešel, našel si jinou ženskou a s tou má tu třetí. Na začátku mi pomáhalo, že jsem tam byl s tou ségrou. Než jsme si našli každý své kamarády.

Jaký byl pro tebe první rok v dětském domově?

První rok jsem to nesl docela těžce, bylo mi hodně smutno, ale pak si najdeš kamarády a už je to v pohodě.

Myslíš, že tě dětský domov nějak ovlivnil? A jakým způsobem?

Rozhodně. Když to vezmu, že jsem vyrůstal v době, kdy bylo normální brát drogy, tak kdybych tam nebyl, tak je беру taky. Ovlivnil mě hodně, mám střední školu, jsem vychovaný, poznal jsem, co to znamená lyžovat a jet k moři. Ovlivnil mě hodně, spíš v dobrým. Měl jsem zážitky a bylo to fajn.

Jakou školu jsi vystudoval v dětském domově?

Vystudoval jsem obchodní akademii, z toho mám maturitu a šel jsem na vysokou, ale nedokončil jsem ji.

Jaký jsi měl vztah s pracovníky?

Měl jsem tam strejdy, ti byli víc v pohodě než tety. Se spoustou z nich jsem sportoval, hrál šachy, chodil ven. To bylo fajn. Je to půl na půl, jako v práci, někteří jsou fajn a další jsou cizí. S některými jsem stále v kontaktu, občas se tam ukáží.

Jezdil tě pravidelně někdo navštívit z rodiny?

Teta, teta nejpravidelněji. Táta, máma i děda, ale nejvíce teta. Ta přijela jednou za 3 měsíce, ostatní jednou za rok se ukázali.

Byla možnost se vrátit k rodině?

Nebyla. Máma neměla moc možností, měla tuberu, to nás sebrali, v tu dobu jsme byli u babičky, ale chtěli nás sebrat už 5 let před tím. To trvalo. Ale kdyby chtěla, tak to určitě jde, protože nevěřím tomu že ne, ale asi se o to nezajímala, protože pila, tak to moc neřešila. Máma před rokem nebo dvěma přestala pít, tak s mámou mám dobrý vztah. Necítím to tak, že bych k nim chodil pro radu, ale je to už v pohodě. Táta taky dřív pil a hrál automaty, tak se nesnažil, abychom byli s ním. S tátou mám teď dobrý vztah. Už jsem se naučil žít bez nich, protože mám jiné lidi, kterým volám, vytvořil jsem si vztahy s někým jiným.

Je pro tebe těžší navazovat po těch zkušenostech, které máš za sebou vztahy s lidmi?

Myslím si že rozhodně ano, ale nemyslím si, že je to zkušenost skrz děcák, spíš rodinu a pouta. Děcák mi v tom nebrání, myslím, že jsem se tam spíš i vyvinul.

8.9.3. Dominika

V kolika jsi přišla do dětského domova a víš z jakého důvodu?

Do dětského domova jsem se dostala skoro v 16 letech. Byla jsem trochu problémová, poškozovala jsem se, měla jsem posttraumatický syndrom a několikrát jsem byla hospitalizovaná v Bohnicích. Nechtěla jsem být u mamky, neuvědomovala jsem, že něco dělám špatně a byla jsem proti rodině. Řešilo se, abych nešla zpátky k mámě, tak jsem šla z Bohnic do diagnostáku a odtamtud jsem šla do dětského domova.

Mamka to nezvládala, protože je sama hodně nemocná a já jsem měla psychické potíže a pokusy o sebevraždu. Nejdřív jsem s tím bojovala, nechtěla jsem mámu vidět. Do roku 2016 jsem byla často na psychiatrii, od roku 2016 se cítím skvěle. Nemám pocit, že by mi pomohli psychologové, ale tehdy mi pomohla mladší ségra, která mi řekla, že mi přestane věřit. Bylo to v období, kdy jsem si ubližovala. Potom jsem si řekla, že se kvůli ségře musím vzpamatovat a být tu pro ni.

S rodinou se bavím, už chápu mámu, proč to udělala, protože mi nepomáhalo mazání medu kolem pusy. Potřebovala jsem rázný jednání. Hodně lidí si myslí, že pomáhají tím, že litují toho člověka nebo ho zachraňují, ale nejlepší je právě pomoci i tak, že se udělá i něco, co tomu ublíženému ze začátku není příjemné a myslí si, že jsi proti němu,

ale po delší době zjistí, že to bylo to nejlepší, co mohl ten člověk udělat, takže díky mámě a vychovatelům jsem tady. Jednali se mnou na rovinu.

Jak dlouho v dětském domově žiješ?

V dětském domově jsem teď 9 let.

Byla jsi v něm spokojená?

Jo, dalo mi to hodně. Vydrželi to se mnou, i když jsem byla po těch Bohnicích. Nadále mě podporují, abych mohla být se svou rodinou a pomáhat mámě.

Připravoval tě dětský domov na odchod?

Úplně mě na odchod nepřipravují. Na jednu stranu jsem už úplně z děcáku a jedu si po svém a myslím si, že to zvládnou.

Z jakého důvodu budeš ukončovat pobyt v dětském domově?

Z důvodu ukončení studia.

Víš kdy z dětského domova budeš odcházet?

Do dětského domova jezdím jenom účtovat, já mám samostatné hospodaření. Jsem v kontaktu s vychovateli, když něco potřebuji, tak se jim ozvu, ale jsem spíš samostatná. Pomáhám doma, pracuji a učím se. Vypadá to, že teď když budu maturovat a odmaturovala bych, tak bych šla ještě na vysokou školu a budu tam asi do těch 26 let, ale to se uvidí podle toho, jestli odmaturuji. Od 19 let nebydlím v dětském domově, před tím, než jsem bydlela u mámy, tak jsem byla v tréninkovém bytě, který má děcák k dispozici. Tréninkové bydlení vypadalo tak, že jsem dostala část peněz na jídlo a drogerii a snažila jsem se vyjít. Vše jsme museli účtovat a nechávat si účtenky. Na bytě jsem měla jednu spolubydlící.

Máš práci aktuálně? A pokud ano, tak jakou?

Teď pracuji ve stacionáři na poloviční úvazek, tuhle práci jsem vždycky chtěla dělat. Je to tam rodinné. Bohužel nemůžu na hlavní úvazek, protože je nás plno.

Víš kdy z dětského domova budeš odcházet?

Pravděpodobně ve 26 letech.

Kde aktuálně bydlíš?

Bydlím u mamky, které i pomáhám. Máma má svalovou dystrofii a je na vozíčku.

Dostáváš měsíčně nějaký obnos peněz z dětského domova? A pokud ano, kolik?

Ano, ale musíme účtovat. Je to na potraviny, drogerii jízdné, oblečení i třeba kino. Cigarety nebo alkohol do toho třeba nepatří. Já kouřím, takže si musím na ně vydělat. Nejdřív jsem měla 5900 Kč na měsíc plus 450 Kč kapesné, kapesné se nemusí účtovat. Teď už mám 7 100 Kč na měsíc. Když si jdu koupit lékárnou nebo věci do školy, tak to mi proplácejí zvlášť.

Jezdíš do dětského domova na víkendy?

Nejezdím, jezdím tam jenom účtovat. Jinak jsem doma.

Myslíš si, že tě dětský domov připravil na samostatný život?

Nepřipravil. Moc jsme neřešili otázky okolo osamostatnění se. Na to jsem si přišla sama.

Máš sourozence? Pokud ano, tak kolik? Byl s tebou v dětském domově?

Mám sestru, které je 30 let, ale je hodně nemocná. Mamka si ji dříve, když byla ještě zdravá vzala z ústavní péče. Máme společně silný vztah. Bráchovi je 19 let, ten je v dětském domově, kde mu taky pomáhají, a pak 15letou ségru, ta bydlí s mamkou. Starší ségra je v respitní péči, ale bereme si ji a jsme s ní v kontaktu. A pak mám 9letého bráchu, ten bydlí s tátou. S tátou si někdy volám, moc se ale nevidáme.

Jaký byl pro tebe první rok v dětském domově?

Ze začátku to bylo těžké, protože jsem byla problémová a několikrát hospitalizovaná. Nebylo mi dobře, ale pak se situace zlepšila.

Myslíš, že tě dětský domov nějak ovlivnil? A jakým způsobem?

Vnímám ho pozitivně, někteří vychovatelé mi hodně dali a pomáhají mi v tom nejhorším.

Jakou školu jsi vystudoval/a v dětském domově?

V 15 letech jsem nastoupila na obor sociální činnost, tam jsem byla tři roky. Nedodělala jsem to, byla jsem tou dobou i v terapeutické komunitě, která pomáhá lidem s hraniční poruchou osobnosti. Pak jsem se vrátila a zajistilo se mi, abych šla na učňák na pečovatelku, pak jsem šla do druháku na ošetřovatele, udělala jsem si další výučný list,

pak jsem šla zpátky na maturitní obor sociální činnost do třetího ročníku a teď mám celou maturitu za sebou, chybí mi jenom čeština, tu jsem nezvládla a budu ji dělat teď.

Jaký jsi měla vztah s pracovníky?

Záleží, je to individuální. Mám tam dva blízké pracovníky, kteří do mě vidí a fakt mi hodně pomohli.

Jezdil tě pravidelně někdo navštívit z rodiny?

Stýkala jsem se s mamkou, ale bylo to na jako na houpačce, někdy jsme spolu trávili víkend, ale pak mi přeskočilo a zase jsem se s nimi nechtěla stýkat.

Byla možnost se vrátit k rodině?

Možnost vrátit se k rodině nebyla, teď jsem plnoletá, jsem vedená z důvodu studia pod dětským domovem, ale žiji s mamkou.

Je pro tebe těžší navazovat po těch zkušenostech, které máš za sebou vztahy s lidmi?

Nepřijde mi to, já mám jednu dobrou kamarádku, já moc kamarády nevyhledávám, protože mám hodně práce. Mám dost kolegů v práci, tam s nimi udržuji vztah.

8.10. Interpretace výsledků rozhovorů s respondenty

Jak absolventi dětských domovů vnímají připravenost na odchod k samostatnosti?

Na otázku, zda si respondenti myslí, že je dětský domov připravil na život a samostatnost shodně odpověděli, že si to nemyslí. Respondentka Kristýna odpověděla, že se vychovatelé snaží, ale nepovažuje to za to, že by ji úplně připravili. Respondent Tomáš uvedl, že určitě ne a na spoustu věcí, si musel přijít sám, až potom co z dětského domova odešel. A Dominika odpověděla, že na odchod z dětského domova ji nepřipravují, aktuálně nebydlí ale v dětském domově, jelikož se stará o svoji nemocnou mámu a myslí si, že úplné osamostatnění zvládne.

Jakým způsobem je život v dětském domově ovlivnil v osobním životě?

Na otázku, zda si respondenti myslí, že je život v dětském domově ovlivnil v osobním životě uvádí, že ano, ale hodnotí život v dětském domově převážně pozitivně, a to konkrétně například ve vzdělání. Respondentka Kristýna odpověděla, že ve škole

dosahovala lepších výsledků než u své rodiny, jelikož v rodině na školu nezbýval prostor. Zároveň zmiňuje, že pociťuje úzkostné stavy, které musí řešit s psychologkou. Tomáš si myslí, že kdyby zůstal v rodině, tak by pravděpodobně propadl drogám a zůstal by bez školy. Pozitivně tedy vnímá vzdělání a to, že díky dětskému domovu měl možnost poznat, co to znamená jet k moři nebo lyžovat. Dominika si myslí, že ji dětský domov si pomohl uvědomit spoustu věcí a vychovatelé ji pomohli z nejtěžšího.

Jak respondenti vnímají život v dětském domově?

Respondenti vnímají život v dětském domově převážně pozitivně. Respondentka Kristýna se zmiňovala, že v některých situacích, v kterých se nacházela, ale bylo cítit, že dětský domov je stále jenom institucionální zařízení a některá pravidla, ne vždy mají dle jejích slov logiku. Uváděla příklad, kdy nemohla pomáhat s praním, s vařením, nebo ji byl vypnut televizní pořad 5 minut před koncem, protože se v 22 hodin zavírala televize. Tyto situace pro ni byly nepříjemné. Naopak byla ráda za to, že si mohla užít klidnější dětství a stát se opět dítětem, jelikož se v rodině jako malá musela se svou sestrou postarat o domácnost. Respondent Tomáš zmiňoval, že by život v dětském domově přirovnal jako když jede dítě na tábor, jako mladší dítě pociťoval velký vliv dětského domova, jelikož většinou celý dny byly řízeny vychovatelem, jako starší vnímal větší svobodu, protože už měl své zájmy, kamarády a volné vycházky. Respondentka Dominika zmiňovala, že na začátku byl život v něm velmi těžký, protože vyhledávala konflikty a měla psychické potíže, během kterých byla několikrát hospitalizovaná. Její stav se nakonec díky pomoci vychovatelů a pravidelné hospitalizaci zlepšil. Myslí si, že v tu dobu potřebovala rázné zakročení.

SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Ústavní péče je v poslední době v České republice aktuálním tématem, odborníci a systém se snaží hledat takové nastavení, aby dítě bylo vychovááno spíše v náhradní rodinné péči, jako je například pěstounská výchova, jelikož již z výzkum víme, že ústavní výchova ovlivňuje celý život člověka. Dítě, které vyrůstá v dětském životě se nedostává do mnoho situací, které jsou důležité pro jeho následnou dospělost a samostatnost, a to například: dítě vidí, že rodiče každý den řeší běžné činnosti jako jsou finanční výdaje, pravidelné placení nájmu, starání se o domácnost nebo i situace, kdy rodič přijde o práci a musí si hledat novou.

Po odchodu z dětského domova se mladý dospělý potýká s řadou problémů a aktuálně nastavený systém mnohdy není dostatečný. Často se ze dne na den ocitnou v situaci, kdy se musí starat sami o sebe bez větší pomoci a zkušeností. Je potřeba nastavit nový systém a to takový, aby přechod z dětského domova byl co nejjednodušší. Myslím si, že dobrou příležitostí by byly právě tréninkové byty, které nejsou ale zastřešené státem a objevují se převážně v projektech u organizací. Zároveň za důležité shledávám, aby v případě zájmu měli při sobě sociálního pracovníka, který jim bude oporou při řešení každodenních situací.

9. Sociální podnik výsledek projektu

V praktické části bakalářské práce bych ráda představila návrh na sociální podnik, který by poskytoval první pracovní příležitost dětem z dětského domova a pomohl jim s osamostatněním.

Tento nápad na projekt, mě napadl v prvním ročníku vysoké školy, kdy jsem se začala více zabývat problematikou osamostatňování se dětí z dětských domovů. Ve volném čase mě mimo sociální práci baví ještě gastronomie a vše s ní spojené. Ráda pro lidi pečou, vařím, nebo připravuji dobrou kávu. V období dospívání jsem chodila na pravidelné brigády do kavárny, ve které jsem si vydělávala své první peníze, naučila se lásce a respektu k řemeslu. Byla bych moc ráda, kdybych jednou dokázala spojit mé dvě vášně a vytvořila z toho místo, kde se mladí budou cítit bezpečně.

Sociální podnik by měl být místem, kde bude příležitost si vydělat první peníze na život a jedna z místností by byla určená na odpočinek, ve kterém by byl stolní fotbálek, stůl na stolní tenis a pohodlné pohovky. Toto místo by bylo zároveň určené i jako místo, kde by byla příležitost k různým rozhovorům o tom, s čím se každodenně musí vypořádat.

Ze začátku popíšu, co to sociální podnikání je a co je zapotřebí k tomu, abychom ho mohli vytvořit. Zároveň přiblížím i moji představu podoby a fungování podniku.

9.1. Sociální podnik

Milan Venclík zmiňuje, že pro sociální podnikání neexistuje jednotná definice. V zákoně ho ještě nemáme právně vymezené. Rozumí se tím ale, že je to podnik, kde jsou zaměstnáváni lidé z cílových skupin. Pro to, aby byl podnik sociálním podnikem, musí splňovat několik kritérií a to jsou: minimálně 40 % zaměstnanců musí být z cílových skupin zdravotně postižené a jinak sociálně vyloučených osob. Musí v něm být snaha co nejvíce zaměstnance zapojovat do procesu rozhodování, minimálně 51 % zisku musí být reinvestováno do dalšího rozvoje podniku a musí využívat místních zdrojů a být orientovaná na lokální komunitu. V České republice se začalo objevovat sociální podnikání od roku 2000, k tomuto napomohly hlavně podpůrné dotační programy z Evropské unie.³⁵

---

³⁵ VENCLÍK, Milan, Josef BÜRGER, Věra VOJÁČKOVÁ, et al. Sociální podnikání v praxi. Brno: Jihomoravský kraj, 2016. ISBN 978-80-905683-4-1. s. 14

10. Realizace sociálního podniku

10.1. Právní norma

Ze začátku podnikání je třeba si zvolit vhodnou právní normu. Existuje jich několik a je potřeba zvážit výhody a nevýhody právních norem v souladu s našimi možnostmi. Já bych si zvolila společnost s ručením omezením neboli s.r.o. Dle zákona č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech je k založení je potřeba minimální výše základního kapitálu 1 Kč a notáře. V případě, že se bude jednat o jediného společníka, stačí u notáře vybavit zakladací listinu, pokud by bylo společníků více, tak společníci musí podepsat zakladatelskou smlouvu. Zakladatelská smlouva musí obsahovat tyto záležitosti: název firmy, adresu sídla společnosti, určení zakladatele, předmět podnikání, výši základního kapitálu a vkladu, jména a bydliště jednatelů, určení správce vkladu, stanovení výše rezervního fondu.³⁶ Následně se musí do 90 dnů od založení společnosti podat žádost do obchodního rejstříku.

10.2. Podnikatelský plán

Podnikatelský plán je popis, jakým způsobem bude podnik veden. V případě, že je dobře navržen, může být hodnotný pro případné investory nebo banku. Plán může být zpracován za pomoci odborníků a být i několika stránkový. Dle manuálu Jak založit sociální podnik od Mgr. Gabriely Kurkové a PhDr. Ing. Petry Francové by měl obsahovat minimálně tyto části. Shrnutí, ve kterém bude přiblížen podnik a cíle. Informace o sociálním podniku, které obsahují vlastnické poměry, cíle a strategie. Popis podnikatelské příležitosti, a to konkurenční výhodu, popis produktu a užitek produktu. Naše poslání a vize, smysl, co děláme a kam chceme dojít. Situační analýza trhu, jak je velký náš trh, na co se chceme zaměřit, dodavatelé, konkurence, SWOT analýza (slabé, silné stránky, příležitosti a hrozby). Marketing, jakým způsobem chceme dosáhnout cílů, jakým způsobem se dostaneme k zákazníkům. Harmonogram, kdy a co budeme realizovat. Management a lidské zdroje, kolik budeme mít pracovníků, odměňování, a náplně práce. Technické a technologické řešení. Důležitý je rovněž finanční plán.³⁷ V následujících řádcích

---

³⁶ Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech

³⁷ KURKOVÁ, Gabriela a Petra FRANCOVÁ. Manuál: jak založit sociální podnik. Praha: P3 – People, Planet, Profit, 2012. ISBN 978-80-260-4042-2. s. 21

zformuji konkrétní představu mého sociálního podniku a některé z výše zmíněných bodů vypracuji.

10.2.1. Shrnutí

Tento sociální podnik, konkrétně kavárna, bude zaměstnávat mladé lidi, kteří si prošli ústavní péčí, a to dětským domovem. Cílem je vytvořit pracovní příležitost a pomoci tak při cestě k osamostatnění se. Dostanou tak příležitost prvních vydělaných peněz, které pomohou s prvním bydlením a hospodařením. Pro větší efektivitu pro zaměstnance budou realizovány pravidelné workshopy a přednášky se zaměřením na finanční gramotnost. V případě zájmu bude k dispozici sociální pracovník, se kterým budou moci řešit jejich trápení, se kterými se setkají. Potenciální zaměstnance budu hledat prostřednictvím pravidelné komunikace s dětskými domovy a organizacemi, které se zabývají pomoci lidem při odchodu z dětského domova. Ideální kombinace by byla poskytnutí práce a zároveň možnost bydlení v tréninkových bytech.

V kavárně bych ráda využívala hlavně lokální potraviny od farmářů, abychom zároveň podpořili místní zemědělství. Kavárna se bude zaměřovat nejen na nápoje, ale i cukrářské produkty, které budou vyráběny z vajec od slepic chovaných ve volném výběhu, farmářského másla, mléka a tvarohu. Ve výrobě budeme využívat lokální a sezónní produkty jako je ovoce a zelenina. Myslím si, že zákazníci ocení kvalitní produkty, které při jejich zakoupení podpoří mladé lidi na cestě k dospělosti.

10.2.2. Informace o sociálním podniku nebo podnikateli

Vlastník podniku bude pouze jeden, v případě, že bych našla vhodnou osobu pro společné podnikání, tak by jich mohlo být více. Mým cílem je spojit mé největší vášně, a to je sociální práci a gastronomii, se kterou mám také mnoholeté zkušenosti.

10.2.3. Popis podnikatelské příležitosti

Na provozu by se podíleli všichni zaměstnanci, k tomu by nám napomáhali pravidelné zaměstnanecké schůzky, kde bychom sbírali nové nápady a postřehy, zároveň by to byl i prostor pro kritiku či vyjádření případné nespokojenosti. V možnosti by byly i uzavřené společenské akce, které by napomáhaly ke sjednocení týmu a utužení vztahů mezi

zaměstnanci. Z tohoto důvodu by byla k dispozici místnost, ve které by byl stolní tenis nebo fotbálek. Prostorově bych ráda kavárnu, kde si zákazníci mohou posedět, volila bych takový prostor, aby bylo možné usadit kolem 20 zákazníků.

V případě zájmu bych ráda poskytla možnost zaměstnancům se v tomto řemeslu zdokonalovat za pomoci baristických, barmanských či cukrářských kurzů. Důležitou součástí týmu považuji i sociální pracovníky, které by se zaměřovali na osobní stránku zaměstnance.

10.2.4. Možnosti financování

Financování podniku je velmi náročné, z tohoto důvodu bych využila buď Evropských dotací nebo grantů. Při hledání volného prostoru bych oslovila město, zda by nemělo k dispozici nebytové prostory, které by mohly být k sociálnímu podnikání využity. V případě dotace z Evropského fondu bych si vybrala variantu integrovaného regionálního operačního programu, který podporuje vznik nových podnikatelských aktivit v sociálním podnikání. Maximální rozpočet projektu je stanoven na 4,9 mil. Kč. v poměru 85 % dotace a 15 % spolufinancování. Dotace pokrývá i investiční náklady jako je nákup zařízení a vybavení, stavební úpravy nebo nákup objektů.³⁸

---

³⁸ VENCLÍK, Milan, Josef BÜRGER, Věra VOJÁČKOVÁ, et al. Sociální podnikání v praxi. Brno: Jihomoravský kraj, 2016. ISBN 978-80-905683-4-1. s. 57

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku odchodu dětí z dětského domova do samostatného života. Za pomoci odborné literatury jsem v teoretickém východisku přiblížila historii ústavní péče a zákonné ustanovení ústavní výchovy. Popsala jsem rozdíly mezi jednotlivými zařízeními pro výkon ústavní výchovy. Pomocí legislativy jsem poukázala na aktuální systémové nastavení, s kterým se mladý dospělý musí potýkat při opuštění z dětského domova. Snažila jsem se přiblížit, jakým způsobem dětský domov funguje, jaká má pravidla a kde se nachází limity ústavní péče. Poukázala jsem rovněž na to, jaký má vliv na člověka pobyt v dětském domově a co to může pro jedince znamenat v jeho životě. Zároveň jsem vypracovala výzkum, který byl formou rozhovoru s respondenty, kteří si prošli dětským domovem. Rozhovory mi pomohly proniknout více do této problematiky. Zaměřila jsem se na jejich vnímání ústavní péče a jak vnímají připravenost na osamostatnění se. Z jejich odpovědí vyplynulo, že samotný pobyt v dětském domově vnímají pozitivně, jelikož si uvědomují, že díky dětskému domovu došli dál, a to například v oblasti vzdělání, než kdyby zůstali u svých dysfunkčních rodin. Samotnou přípravu na odchod z dětského domova vnímají, že je nedostatečná. V praktické části bakalářské práce jsem vytvořila konkrétní sociální podnik, definovala jsem, co sociální podnik musí splňovat a zároveň jsem vytvořila postup, jakým způsobem se zakládá. Sociální podnik, který jsem v této práci vytvořila bych chtěla do budoucna realizovat.

Použitá literatura:

ČERVINKOVÁ-RIEGROVÁ, Marie. Ochrana chudé a opuštěné mládeže: rozhledy po lidumilství v Evropě. Praha: Spolek "Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek", 1887.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu, Praha: Grada, 2007., ISBN: 8024713694 s. 265

JAROŠOVÁ, Darja. Metodologie výzkumu. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita, 2007, 69 s. ISBN 978-80-248-1286-1.

KURKOVÁ, Gabriela a Petra FRANCOVÁ. Manuál: jak založit sociální podnik. Praha: P3 – People, Planet, Profit, 2012. ISBN 978-80-260-4042-2. s. 21

LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. Psychická deprivace v dětství. 3., doplněné vydání. Praha: Avicenum, 1974.

LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. Psychická deprivace v dětství. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5

MATĚJČEK, Z. Dítě a rodina, v psychologickém poradenství, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, ISBN 80-04-25236-2

MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304

MATOUŠEK, Oldřich. Ústavní péče. Vyd. 2. přeprac. a rozš. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-76-1.

MATOUŠEK, Oldřich. Děti mezi ústavní výchovou a rodinou. Praha In: Virtuální knihovna NRP: Sborník ke konferenci Děti mezi ústavní výchovou a rodinou, Národní vzdělávací fond, o.p.s. a Člověk hledá člověka, o.s. Praha, 2007

PELC, Hynek. Zpráva o poměrech zdravotních v království Českém. Praha: 1894.

VENCLÍK, Milan, Josef BÜRGER, Věra VOJÁČKOVÁ, et al. Sociální podnikání v praxi. Brno: Jihomoravský kraj, 2016. ISBN 978-80-905683-4-1.

Zákony:

Nariadení vlády č. 460/2013 Sb. Nariadení vlády o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Obecný zákoník občanský č. 946/1811 Sb. z.s. - neaktuální

Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

Zákon č. 109/2002 Sb. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 372/2011 Sb. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

Zákon č. 90/2012 Sb. Zákon o obchodních společnostech a družstvech

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ze dne 5.února 2002 a jeho novela č. 383/2005 Sb.

Internetové zdroje:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Statistická ročenka školství
Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Rejstřík škol a školských zařízení,
Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

Zákon číslo 109/2002 sb., O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/38848_1_1/

Organizace Letní dům z.ú., Praha, Dostupné z: <https://letnidum.cz/>

Organizace Vteřina poté z.s., Praha Dostupné z: <http://www.vterinapote.cz/>